

A young man and woman are standing in a park with autumn foliage. The man is holding a map and pointing at it, while the woman looks on. They are both dressed in casual outdoor attire. The background is filled with trees showing vibrant autumn colors of red, orange, and yellow. The ground is covered with fallen leaves.

Att känna sitt hemma

Ung Hembygdsambassadör
– ett ungdomsprojekt inom
Sveriges Hembygdsförbund

SVERIGES
HEMBYGDSFÖRBUND

Författare: Ewa Bergdahl
Redaktör: Viktoria Hallberg
Layout: Olov Norin
Omslag: Murat Erdal från Vårby och Tova Sydfeldt från Piteå
förbereder sig tillsammans under övningarna i Stockholm.
Foto: Viktoria Hallberg

Utgivare:
Sveriges Hembygdsförbund (SHF)
Box 6167
102 33 Stockholm
Tel. 08-34 55 11
www.hembygd.se

Tryckeri: Åtta.45 Tryckeri AB
Tryckår: 2014

Förord

Om jag ska vara ärlig har ordet ”hembygd” oftast fått mig att tänka på pensionärer som utkämpar en hopplös kamp för att bevara en utdöende glesbygd.

Men när jag träffar ungdomar i storstädernas förorter, ser deras stolthet över sina bostadsområden och hör en del av dem rappa om sina ”orter”, ”trakter” eller ”kvarter” inser jag att det är just hembygden det gäller.

När de går samman – i organisationer som *Megafonen* i den numera världsberömda Stockholmsförorten Husby, *Pantrarna* i Backa i Göteborg och *Alby är inte till salu* – handlar det om att bevara, försvara och utveckla hembygden.

En verksamhet som är mera besläktad än vad man kanske tror med det lokala engagemang för hembygden jag har mött när jag har följt Friteaterns föreställningar med min och andras pjäser på bygdegårdar i byar under deras turnéer runt om i landet.

Var vi än bor finns det en miljö, en natur och en historia som är värd att bevara och försvara mot krafter som vill slå sönder den.

Hur det går avgörs av om vi lyckas förena människor från olika håll – från landsbygd, städer och förorter, ur olika generationer – i ett gemensamt engagemang.

I det arbetet har hembygdsrörelsen en viktig roll. Det är i det ljuset jag ser den här skriften och projektet Ung Hembygdsambassadör.

Mats Berggren

Författare till flera förortsromaner för ungdomar, senast ”Onsdag kväll strax före sju” (utkommer 2014), och till Friteaterns pjäs ”Du döljer något sa abborren till metmasken”.

Unga hembygdsambassadörer träffades för en utbildningsdag i Stockholm 12 oktober 2013. Foto: Viktoria Hallberg.

Innehållsförteckning

Om projektet Ung Hembygdsambassadör	5
Vad är hembygd?	7
Kunskap om landskapet	12
Kommunernas ansvar	13
Pilotprojektet 2013	15
Det var vi som deltog	19
Svensby Hembygdsförening	19
Anundsjö Hembygdsförening	20
Vårby-Fittja Hembygdsförening	21
Göinge Hembygdsförening	22
Så tyckte vi som var med	23
Reflektioner	24
Kom igång!	28
Referenser	30

Unga hembygdsambassadörer guidar i sina hembygder. Foto: Solveig Nordin Zamano.

Om projektet

Ung Hembygdsambassadör

Ung Hembygdsambassadör är ett pilotprojekt vid Sveriges Hembygdsförbund. Syftet med projektet är att sprida kunskap om och intresse för friluftsliv, att inkludera ungdomar med olika bakgrund till kunskap om och engagemang för sina hembygder. Dessutom har målet varit att ge ungdomarna erfarenhet av föreningsliv och lokal demokrati. Projektet anknyter till generationsmöten, besöksnäring, integration, naturvård, folkhälsa och lokal utveckling. Projektet har genomförts i samverkan med Centrum för naturvägledning (CNV) och finansierats av Svenskt Friluftsliv.

I projektet betraktas ungdomar som en nyckelgrupp i varje lokalsamhälles hållbara utveckling, såväl ur ett ekologiskt som ekonomiskt och socialt perspektiv. De ungdomar som deltagit i projektet är i åldrarna mellan 16 och 25 år men både yngre och något äldre har deltagit.

Under 2013 deltog Anundsjö Hembygdsförening i Ångermanland, Göinge Hembygdsförening i Skåne, Svensby Hembygdsförening i Norrbotten och Vårby-Fittja Hembygdsförening i Stockholm.

Tanken är att de unga hembygdsambassadörerna ska kunna anlitas av myndigheter, skolor, besöksnäring, lokalt näringsliv med flera för guidning och representation av olika slag. De erfarenheter som gjorts under det inledande året 2013, kommer att kunna spridas till andra som vill komma igång med liknande projekt.

www.hembygd.se/hembygdsambassador

www.facebook.com/groups/hembygdsambassador

Foto: KGZ Fougstedt

Foto: Ewa Bergdahl

SVERIGES HEMBYGDSFÖRBUNDS ÄNDAMÅL

FAKTA

- Sveriges Hembygdsförbunds ändamål är att vårda och synliggöra hembygdens kultur och miljö så att de blir en naturlig grund för ett gott liv.
- SHF ska i detta syfte arbeta för:
 - att kunskapen om och känslan för hembygdens kultur- och naturarv fördjupas och förs vidare till kommande generationer.
 - att kultur- och naturhistoriska minnen och miljöer tas till vara och görs tillgängliga för alla.
 - att kulturarv, miljö, tradition och hävdvunnen sed skyddas vid planering och förändring av samhället.
 - att med kunskap om kultur- och naturarvet aktivt delta i formandet av framtidens hembygd.

SHF:S GRUNDSYN

FAKTA

Hembygdsrörelsen är en del av det levande samhället. Den skapar broar mellan det förgångna, nutiden och framtiden.

Hembygdsrörelsen har ett humanistiskt och demokratiskt synsätt. Den är öppen för alla, oavsett bakgrund. Den respekterar kulturarvets skiftande former i tid och rum.

Hembygdsarbetet skapar gemenskap, trygghet och identitet. Intresset för kulturarvet är drivkraften i engagemanget för hembygden. Här möts alla generationer.

Vad är hembygd?

Många människor tror att ungdomar inte är intresserade av sin hembygd, men det är fel.

Det handlar inte om ointresse utan kanske snarare om att man inte erbjudits möjligheter eller blivit tillfrågad på ett språk som man känner igen sig i och att ordet ”hembygd” är främmande. En orsak är förstås att hembygdskunskap inte längre finns som skolämne. Hembygdskunskap infördes 1919 i svensk skolplan men togs bort 1955. Ämnets uppgift var (enligt Nationalencyklopedin, band 8, 1992) att *”ge eleverna omgivningsorientering om ting och förhållanden med inriktning på deras intressen under de första skoloråren. Undervisningen, som har sin utgångspunkt i elevernas upplevelser, iakttagelser och frågor, vill vidga elevernas föreställningar om hur människor lever tillsammans och om samspelet i naturen”*. Handledningarna för lärare i hembygdskunskap sträckte sig från forntid till samtid, men samtiden uppdaterades aldrig. Detta har säkerligen bidragit till föreställningen om att hembygd är förfluten tid och en museal företeelse. I viss mån kan man nog säga att de många vackra hembygdsgårdarna också bidrar till att upprätthålla den bilden.

Det är möjligt att orienteringsämnena eller OÄ som de populärt kallas har övertagit hembygdskunskapens målsättning. Det är framför allt på lågstadiet som eleverna får möta sin närmiljö och lära känna den. I vilken utsträckning detta sker handlar mycket om de enskilda lärarnas ambitioner. Många gånger saknar lärarna kunskaper om de lokala förhållandena där skolorna är belägna. Detta gäller framför allt i storstäderna.

Men det handlar även om att det går mode i ord och begrepp. Oavsett vad vi kallar vår plats på jorden så har vi en relation till den. De röda stugornas tid är inte helt förbi, men låt oss ha i minnet att varje generation har sina egna bilder av ”hembygd” med sig i bagaget. Man kan också ha flera platser som man kallar ”sina egna”. När vi människor byter hemort har vi ofta vår hembygd kvar inom oss och bär med oss minnen och bilder till den nya bostadsorten. Det är också viktigt att vi har möjlighet att skapa oss ett ”hemma” i den nya omgivningen. Min egen bild är min barndoms nybyggda stjärnhus i Södertäljes utkant. Mellan sexvåningshusen låg stora ljusa gårdar med sandlådor, gungor och piskställningar. Vid husknutarna blommade spireabuskarna. Det var gångväg till skolan och cykelavstånd till badsjön.

Hembygd förknippas ofta med våra minnen men det kan ju lika väl vara platsen där jag känner mig hemma idag, det vill säga just den plats där jag befinner mig och där jag känner mig hemma här och nu. Kanske är hembygd för många människor den plats där de har sitt hjärta oavsett om det handlar om en förort till Stockholm eller Malmö, om morfars sommarställe på landet eller om en plats som du varit tvungen att lämna bakom dig på grund av krig och förföljelse.

Unga människor har ofta ett uttalat behov av att förstå den plats de lever och bor på. Och många vill kunna berätta om sin plats – sin hembygd – för andra. Det vittnar inte minst flera stora

projekt om, som till exempel boken, utställningen och filmen *Hembygd – någonstans i Sverige*.

Begreppet ”hembygd” är dock inte alltid självskrivet för dagens unga. Men visst är det hembygden det handlar om när till exempel Vanja från en av Stockholms förorter talar om sin plats, sitt landskap och sitt ”hemma”. ”När jag går runt här känns det som mitt. Det är fint att träffa folk som har vuxit upp i samma kvarter. Jag blir ledsen när de håller på att bygga om parken där jag lekte som barn. Det är jättejobbigt.”

Låt oss som ett experiment istället för begreppet ”hembygd” tala om landskapet. Vid begreppet landskap häftar inga äganderättsanspråk eller

Utställningen *Hembygd – någonstans i Sverige* turnerar runt i Sverige och visas på läns museer och stadsmuseer. Foto: Jerker Andersson

känsla av svunna tider. Landskapet finns här och nu, och det kan se ut hur som helst. Vi kan använda den definition av landskapet som den europeiska landskapskonventionen har slagit fast. Ett landskap är *”ett område sådant som det uppfattas av människor och vars karaktär är resultatet av påverkan av och samspel mellan naturliga och/eller mänskliga faktorer.”*

Det unika med konventionen är ju att den ger oss människor möjlighet att lokalt, tillsammans definiera våra ”landskap” och att den slår fast att vi ska vara med och påverka hur landskap förändras och utvecklas. Sverige ratificerade konventionen 1 maj 2011, vilket betyder att vi har lovat att följa den och i framtiden anpassa vår lagstiftning och våra politiska beslut efter den. Därför pågår just nu ett stort arbete runt om i landet på alla nivåer för att finna metoder för medborgarsamverkan och ett ömsesidigt

FAKTA

EUROPEISKA LANDSKAPSKONVENTIONEN

Konventionen syftar till att främja samarbetet kring landskapsfrågor inom Europa och att stärka allmänhetens och lokalsamhällets delaktighet i det arbetet. Den innefattar alla typer av landskap, både stad och landsbygd och innehåller en tydlig demokratisk aspekt. Dels därför att den lyfter fram landskapets sociala betydelse och dels därför att den understryker vikten av att alla människor ges möjlighet att aktivt delta i värdering och förvaltning av sina landskap. Den demokratiska aspekten framhävs i konventionens definition av landskap: Landskap är *”ett område sådant som det uppfattas av människor och vars karaktär är resultatet av påverkan av och samspel mellan naturliga och/eller mänskliga faktorer.”*

Landskapskonventionen trädde i kraft i Sverige 1 maj 2011 efter att Sverige ratificerat den. Ratificering innebär att vi förbinder oss att inarbeta konventionens intentioner i vår nationella lagstiftning och att vi åtar oss att skydda, förvalta och planera vårt landskap i enlighet med konventionens intention.

Läs konventionstexten här:

www.raa.se/om-riksantikvarieambetet/vart-internationella-arbete/europaratet/europeiska-landskapskonventionen

Enligt Europeiska landskapskonventionens definition är ett landskap ett område så som det uppfattas av människor. Landskap kan med andra ord finnas på många ställen, exempelvis i städer, på landsbygden och i vildmarken.

Foto: Bengt A Lundberg.

HÅLLBAR UTVECKLING

Begreppet introducerades av Lester Brown 1981 och fick sin internationella spridning i samband med FN-rapporten *Vår gemensamma framtid* (1987), kallad *Brundtlandrapporten*. Där definieras hållbar utveckling som "en utveckling som tillfredsställer dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillfredsställa sina behov".

Det råder en bred internationell enighet om att en hållbar utveckling bör vara det övergripande målet för samhällsutvecklingen lokalt och globalt (detta slås fast i bl.a. handlingsprogrammet Agenda 21, vilket antogs vid Riokonferensen 1992).

Hållbar utveckling handlar om att långsiktigt bevara vattnens, jordens och ekosystemens funktioner och att minska negativ påverkan på naturen och människors hälsa. Man talar om tre olika dimensioner:

Ekologisk hållbarhet innebär väl fungerande ekosystem som utgör grunden för de långsiktiga livsbetingelserna på jorden. Det förutsätter bland annat en bibehållen biologisk mångfald och en begränsning av den pågående klimatpåverkan.

Social hållbarhet innebär att bygga ett långsiktigt stabilt och dynamiskt samhälle där grundläggande mänskliga behov uppfylls.

Ekonomisk hållbarhet handlar om att hushålla med mänskliga och materiella resurser på lång sikt.

gemensamt lärande som blir mer än bara ord på papper.

En av de viktigaste aspekterna med konventionen är betoningen på dialog och att människor ska vara delaktiga i besluten. Det demokratiska budskapet är starkt. När frågor om framtidens landskap diskuteras är det självklart att unga människor ska ges möjlighet att aktivt delta. De ungas röster är nödvändiga. Det är ju deras framtid som vi lägger grunden till idag. Därför måste de få möjlighet att vara med och påverka på sina egna villkor. Vi kan bidra med att skapa utrymme för dem och förse dem med användbara redskap samt vara lyhörda för att diskussionerna förs på många olika plan och i många olika medier allt från föreningsmötet på hembygdsgården till inlägg på Facebook och Twitter.

När vi får inblick i hur ett landskap skapats och utvecklats, när vi förstår mer av varför vår närmiljö ser ut som den gör, väcks inte bara intresset utan även engagemanget och känslan för platsen. Hembygden blir mer intressant när den berikas med sitt historiska perspektiv. Eller som en av deltagarna i projektet Ung Hembygdsambassadör uttryckte det: "Hemma känns mer magiskt och historiskt för mig nu." Och det som betyder något för oss, vill vi ju vara rädda om. Ofta handlar det om känslomässiga upplevelser. Förutsättningen för en långsiktigt hållbar utveckling av landskapet är att vi balanserar ekonomi, ekologi och de sociala värdena. Här har hembygdsrörelsens föreningar en viktig uppgift och en möjlighet att engagera unga människor för en hållbar utveckling av landskapet.

Kunskap är den viktigaste nyckeln till skydd och bevarande av landskapets värden för framtiden.

Gemensamt lärande och samverkan är hörnstenar för en hållbar utveckling. Foto: Eva Sandberg, Centrum för Naturvägledning (CNV).

Men kunskap måste erövrats. Idag, 2013, när rapporten från FN:s klimatpanel tydligare än någonsin tidigare pekar på människans negativa globala konsekvenser för miljön och klimatet är framtidsperspektivet än viktigare.

Vi lever i en tid där klimatförändringarna oroar oss alltmer. Framför allt oroar unga människor sig för framtiden och söker efter olika sätt att möta förändringarna. Ett sätt är att försöka förstå sin lokala plats och dess förutsättningar och dess samspel med andra lokala platser. Helt enkelt att få ett grepp om det som är ens hembygd här och nu. Då får vi bättre möjligheter att rusta oss för framtiden och kan vara med och bidra till förändringar i rätt riktning. Att förstå

FN:S KLIMATPANEL

FAKTA

FN:s klimatpanel eller Intergovernmental Panel on Climate Change som det heter på engelska med förkortningen IPCC bildades 1988 av två FN-organ, dels världsmeteorologiska organisationen WMO och dels FN:s globala miljöorgan UNEP. Organisationen bedriver ingen egen forskning utan analyserar och sammanställer i rapportform den forskning som finns i världen kring klimatförändringarna och orsakerna till dessa. IPCC:s rapporter citeras ofta och organisationen betraktas som en global auktoritet i frågor kring klimatförändringar och människans roll i dessa. Rapporterna är baserade på kvalitetsgranskade underlag som genomgått så kallad kollegial värdering och som publicerats i internationella vetenskapliga tidskrifter. 2007 tilldelades IPCC tillsammans med amerikanen Al Gore Nobels fredspris. I den senaste rapporten som utkom 2013 slår IPCC fast att den globala uppvärmningen huvudsakligen är ett resultat av människans påverkan.

Läs mer om IPCC på
www.hembygd.se/hembygdsambassador/lankar

och uppskatta sin egen hembygd lär oss även att förstå andra människors anknytning till sina platser. Att bry sig om det lokala vidgar horisonten och ger oss både ett bredare perspektiv och hjälper oss att förstå varandra. Det främmande blir mer begripligt. Just detta har varit en av målsättningarna med pilotprojektet Ung Hembygdsambassadör, som sjöattes i år av Sveriges Hembygdsförbund i samverkan med fyra lokala föreningar från olika landsdelar.

Kunskap om landskapet

I dag ökar intresset för egen odling och för giftfri mat. Människor runt om i världen går samman lokalt för att i städer och på landsbygd odla grönsaker och frukt så resurssnålt och ekologiskt som möjligt. Men inte många har kunskaper om hur man odlar eller hur man kan ta hand om skördarna. Viljan och behovet att lära är stort och här sitter hembygdsföreningarnas många medlemmar på en fantastisk kunskapsskatt som efterfrågas idag och som kommer att efterfrågas alltmer.

Men för att förstå och lära oss mer om naturresurserna behöver vi vandra ut i landskapet – ut i naturen till skog och mark - och lära oss tolka spåren av tidigare samhälls- och försörjningssystem och samtidigt lära oss förstå resultaten av vår tids användning av naturresurserna.

I hembygdsrörelsen finns en samlad kunskap om den lokala historien, bygderna och bostadsorterna. Den kunskapen vill vi dela med oss av till

FAKTA

CENTRUM FÖR NATURVÄGLEDNING (CNV)

CNV var medsökande organisation i projektet Ung Hembygdsambassadör. CNV är en centrumbildning vid Sveriges Lantbruksuniversitet med säte i Uppsala. Bland annat ger de ut informationsmaterial samt arrangerar kurser och konferenser om naturvägledning.

"Med naturvägledning menas förmedling av känsla för och kunskaper om naturen. Naturvägledning syftar till att öka förståelsen för de grundläggande ekologiska och kulturella sambanden och för människans roll i naturen. Därigenom förbättras möjligheterna till positiva upplevelser i naturen och till ökad miljömedvetenhet hos den enskilde och i samhället." /Nordiska ministerrådet 1990.

Naturvägledning kan vara guidning, informationsstigar, skyltar, guideböcker och naturum. Ett mål inom naturvägledning är att bidra till en bättre förvaltning och ett hållbart nyttjande av landskapet.

Läs mer:

www.slu.se/centrumbildningar-och-projekt/centrum-for-naturvagledning/

SVENSKT FRILUFTSLIV

FAKTA

Svenskt Friluftsliv är en nationell paraplyorganisation för friluftslvsorganisationerna i Sverige. Svenskt Friluftsliv bevakar och företräder friluftslivets intressen. De fördelar också de årliga statsbidragen till friluftslivets organisationer.

Svenskt Friluftsliv verkar för att skapa de bästa förutsättningarna för friluftslivet i Sverige och därigenom bidra till folkhälsan,

samhällsekonomin och välfärden. Det görs genom att värna allmansrätten, stärka den långsiktiga finansieringen för friluftslvsorganisationerna samt höja friluftslivets status i samhället. Målet är att fler människor i Sverige ska ha möjlighet att utöva ett aktivt friluftsliv, idag och i framtiden.

Exempel på frågor som lyfts fram är hur utomhuspedagogik

och naturvägledning kan utvecklas, hur översiktsplaneringen kan gynna ett ökat friluftsliv och hur friluftslivet kan bidra till en hållbar landsbygdsutveckling.

Läs mer:

www.svensktfriluftsliv.se

FAKTA

KOMMUNERNAS FÖRTYDLIGADE UPPDRAG

Ungdomar som varken arbetar eller studerar är ett ansvar för kommuner och arbetsförmedling. En intresserad hembygdsförening kan också bidra i detta genom samverkan.

Ungdomar som varken arbetar eller studerar ska få bättre stöd och samordnade insatser från såväl kommuner som från Arbetsförmedlingen. Detta föreslog regeringens särskilda utredare som den 10 oktober 2013 överlämnade slutbetänkandet *Unga som varken arbetar eller studerar - statistik, stöd och samverkan (SOU 2013:74)* till biträdande utbildningsministern Maria Arnholm.

För att kunna möta olika ungdomars behov föreslår utredningen att kunskapen om ungdomars övergång mellan skola och arbetsliv ska öka. Sammanlagt föreslås 100 miljoner kronor per år avsättas till förstärkt samverkan och kunskapsutveckling under åren 2015–2017.

Läs mer på

www.hembygd.se/hembygdsambassador/lankar

nyinflyttade och till unga människor. Genom att skapa mötesplatser och olika kulturarrangemang runt om i landet och genom att samverka med andra aktörer skapar föreningarna möjligheter att inte bara dela med sig av vad de redan vet, utan även erhålla ny kunskap genom mötet med andra. Sveriges Hembygdsförbund vill med projektet Ung Hembygdsambassador bidra till denna verksamhet. Ungdomar som tilldelas ansvaret att bli företrädare för sin hembygd stärks i sin identitet,

i sin personliga mognad och i sitt engagemang i samhället som medborgare.

Projektet Ung Hembygdsambassador finansierades under 2013 av Svenskt Friluftsliv och har genomförts i samarbete med Centrum för Naturvägledning på Sveriges Lantbruksuniversitet (SLU). Målet har här varit att få unga människor att upptäcka naturen runt husknuten och ge dem möjligheter att förstå de lokala platsernas förutsättningar. Att röra sig ute i naturen är inte självklart för alla unga idag, när drygt 80 procent av Sveriges befolkning bor i städer och tätorter.

Kommunernas ansvar

I många mindre kommuner liksom även i storstädernas förorter är arbetslösheten hög bland ungdomar och när det inte finns arbete eller studiemöjligheter till alla, finns många som riskerar att hamna vid sidan om. Det är kommunernas ansvar att fånga upp dessa ungdomar och erbjuda dem hjälp till en meningsfull sysselsättning. Projektet Ung Hembygdsambassador har bidragit till att unga kommuninvånare stärkts i sin framtidstro och sin självbild. En mindre investering i samarbetsprojekt av det här slaget ger stora effekter för de deltagande ungdomarna i form av ökat självförtroende, fördjupade kunskaper om sin hembygd och större förmåga att tala inför andra. Samarbetet mellan kommunernas ungdomskonsulenter och föreningarna har varit givande för båda parter. När samarbete upprättas mellan kommunens instanser och civilsamhället utmynnar det ofta i goda resultat. Här finns mycket att vinna för båda parter.

Foto: Viktoria Hallberg.

Christina Svensson från CNV ledde samtal om målgruppsanpassning och värdskap för de unga hembygdsambassadörerna under utbildningsdagen. Foto: Viktoria Hallberg.

Pilotprojektet 2013

Ett viktigt syfte har varit att genom projektet inspirera hembygdsföreningar att pröva nya vägar och nya möjligheter för att ge plats åt ungdomarna i rörelsen.

Varför ser det ut som det gör runt omkring oss? Vilka platser betyder något för oss idag och varför? Detta är frågor som alla människor återkommer till. Och detta gäller inte minst unga människor idag. Hembygdsrörelsen kan rymma alla generationer men varje generation har sitt eget språk och sin egen framtid. Det gäller

för föreningarna att ge plats för alla. Redan 1924 skrev Alvar Silow i Sveriges Hembygdsförbunds tidning *Bygd & Natur* följande kloka ord:

"Varje generation bör äga sin egen form och skall inte krypa in i en gammal rustning."

Projektet Ung Hembygdsambassadör vill visa på ett av flera möjliga arbetssätt att mötas över generationsgränserna men även peka på betydelsen av samarbete med andra aktörer i lokalsamhället.

Kontakter med kommunen, studieförbunden, Friluftsrådet, invandrarföreningar, skolan etcetera bidrar både till en bättre dialog och till ett engagerat genomförande.

– Det här är ett projekt som ligger mig varmt om hjärtat, berättar Viktoria Hallberg, som är verksamhetsutvecklare på Sveriges hembygdsförbund med barn och unga, natur och miljö som sina arbetsområden.

– Vi har länge diskuterat hur hembygdsrörelsen kan öka arbetet med barn och unga. Idag finns det många hembygdsföreningar i varje län som bedriver olika verksamheter för och med barn

och unga och det finns många fler som gärna skulle vilja komma igång. Det här projektet är tänkt för alla intresserade, både de som har ungdomsverksamhet sen tidigare och de som vill börja med det, säger Viktoria.

– Det är viktigt för unga människor att få kunskap om sin bostadsort och om närmiljön och det omgivande landskapet.

Det är också viktigt att få träning och trygghet i att vistas i naturen. Ökad kunskap ger stärkt identitet och stolthet. En känsla av tillhörighet och trygghet motverkar intolerans och öppnar för nyfikenhet på andras identiteter och hemorter.

I projektiden ingår ett gemensamt heldagsseminarium för alla deltagare. En solig dag i oktober 2013 samlades därför alla deltagande ungdomar samt några representanter från varje hembygdsförening i Stockholm. Även en repre-

Diplom med motiveringen:

"För en väl genomförd utbildning, Ung Hembygdsambassadör 2013, genom förkovran inom friluftsliv, värdskap och berättarkonst, genom insikter i individens, föreningslivets och lokalsamhällets betydelse och potential. För en förtrogenhet med hembygdens landskap."

ALLEMANSRÄTTEN

FAKTA

Allemansrätten är en gammal sedvanerätt som har funnits sedan medeltiden i de nordiska länderna. Den innebär att alla människor för egen del och i eget syfte får färdas över privat mark i naturen och har tillåtelse att tillfälligt uppehålla sig där för att till exempel plocka bär och svamp, paddla kanot eller vandra. Med rätten följer krav på hänsyn och varsamhet mot naturen och djurlivet, liksom mot markägare och andra människor. Konflikter mellan markägare och människor som kommersiellt nyttjar annans mark har ökat i antal.

Man kan sammanfatta allemansrätten med orden: Inte störa – inte förstöra. Det är tillåtet att för ett dygn sätta upp sitt tält på annans mark, men det är inte tillåtet att tälta inom synhåll för markägarens bostad. Sedan gäller särskilda regler i natur- och kulturreservat och nationalparker gäller särskilda regler som kan variera lokalt.

På senare år har allemansrätten skrivits in i lagen i Sverige och Norge.

På Naturvårdsverkets hemsida kan du läsa mer om allemansrätten:

www.naturvardsverket.se

Presentationsfolder om projektet.

www.facebook.com/groups/hembygdsambassador/

sentant från en av de berörda kommunerna deltog. Dagen började tidigt för dem som kom med nattåg och pågick till sena kvällen. En poäng var förstås att deltagarna skulle få träffas men också att få fördjupade teori- och övningspass kring friluftsliv, allemansrätten och guideteknik. Guideövningarna leddes av Christina Svensson från Centrum för Naturvägledning vid Sveriges Lantbruksuniversitet. Diplom delades ut till de färdiga ambassadörerna och dagen avslutades med besök i en hembygd, Vårby Gård, söder om Stockholm. Där guide Vårbys nya hembygdsambassadörer bland vikingagravar och gårdsgrunder. Samma kväll tände också Vårby-Fittja Hembygdsförening en traditionsenlig vårdkase som många samlades för att beskåda.

Projektet har redan gett resultat till exempel när ungdomarna från Anundsjö, Piteå och Vårby träffades i Stockholm och fick ta del av varandras berättelser.

– Vi hoppas på många fler sådana möten i det fortsatta arbetet, avslutar Viktoria.

Ungdomarna som deltagit i projektet har träffats i studiecirkelform på respektive hemort tillsammans med medlemmar i den lokala hembygdsföreningen. Sveriges hembygdsförbund har tillhandahållit en enkel mall för studierna samt förslag på litteraturpaket som ingår för deltagarna, men varje förening har tillsammans med ungdomarna själva valt ut sina studieområden och prioriteringar inom projektets syfte. Sveriges Hembygdsförbund har producerat en presentationsfolder som föreningarna kan använda i sina kontakter med skolan, kommunen, studieförbunden och naturligtvis även i kontakterna med ungdomarna. På Facebook finns den öppna gruppen ”Hembygdsambassadör” där deltagarna kunnat lägga upp bilder och göra inlägg.

Deltagarna har som avslutning genomfört en egen guidning i bygden och har efter "examen" utsetts till diplomerade hembygdsambassadörer. Som sådana kan de uppträda som sina hembygders representanter i olika sammanhang. De kan möta andra människor och förmedla både den lokala platsens natur- och kulturarv, dess berättelser och samtidigt lite av sina egna känslor för hembygden. För ungdomarna själva har projektet inneburit att de lagt nya meriter till sina CV

Samling vid vårdkaseelden i stockholmsförorten Vårby.
Foto: Helene Müller.

Åke Ottosson, ordförande i Anundssjö hembygdsförening, Grim Svensson och Anton Strömberg studerar ortens historia tillsammans.
Foto: Solveig Nordin Zamano.

Ur tidningen SÖDRA SIDAN
21-27 september 2013.

och att de fått möjlighet att referera till hembygdsföreningens ordförande när de söker anställning. Att känna sig trygg i att stå inför andra människor och berätta om erfarenheter som är användbara i många sammanhang i livet. Det är viktigt att kunna träda fram och ta plats och att ta ansvar för andra.

Projektet väckte intresse hos media på de olika orterna. Tidningen Nordsverige skrev vid flera tillfällen om ungdomarna i Anundsjö och de intervjuades även i P4 Radio Västernorrland. Lokaltidningen Södra Sidan i Stockholm gjorde ett stort reportage om ungdomarna i Vårby.

I början av 2013 arrangerades två regionala workshops på temat Ungas engagemang i hembygden. I Herrljunga samverkade Västergötlands och Bohusläns Hembygdsförbund, Västra Götalandsregionen, Studieförbundet Vuxenskolan och Sveriges Hembygdsförbund om en workshop och

detsamma gjordes i Härnösand där Medelpads och Ångermanlands Hembygdsförbund, Studieförbundet Vuxenskolan, Länsmuseet i Västernorrland, Härnösands kommun och Sveriges Hembygdsförbund samverkade. Vid båda tillfällena deltog en rad representanter från kommunerna, länsstyrelserna och hembygdsföreningarna. Flera politiker fanns även på plats. Frågan som diskuterades var hur vi gemensamt kan öka förutsättningarna för ungas engagemang i hembygden.

Det var vi som deltog

Eftersom projektet Ung Hembygdsambassadör är ett pilotprojekt, genomfördes det i relativt liten skala under 2013. Det var viktigt att få en spridning av deltagarna från olika platser i Sverige. Det är fyra hembygdsföreningar som deltagit i genomförandet. De har startat lite olika och arbetat utifrån sina egna förutsättningar. Ett förslag till studieplan har funnits att tillgå hos Hembygdsförbundet. Av de fyra hembygdsföreningarna som deltog har tre hunnit med att examinera sina ungdomar, medan den fjärde, Göinge Hembygdsförening som kom igång lite senare, precis har inlett arbetet. En gemensam ambition har varit att nå unga människor och få dem engagerade. Brith Fäldt från Svensby Hembygdsförening beskriver det så här:

– En sak jag tänkt på är att få till en sorts 'ungdomsbedömning' av vårt område och våra aktiviteter. Idag har vi barnfamiljer och skolor som våra huvudmålgrupper. Ungdomar i tonåren är en ganska fåtalig besöksgrupp.

Svensby Hembygdsförening

Svensbyn är en liten tätort som ligger i Piteå kommun i södra delen av Norrbotten inte långt från kusten. Orten har anor från 1400-talet och utgör en av Piteås äldre bebyggelser. Här bor idag cirka 350 människor. Hembygdsföreningen är relativt ung. Den bildades 1989.

Här kontaktade man kommunens kultur- och fritidsförvaltning via ungdomskonsulenten som gick ut med ett upprop i sina kanaler. Fem unga tjejer dök upp vid första träffen. Samtliga var intresserade, men två backade ur på grund

av studier. Av de tre som genomförde utbildningen hade ingen anknytning just till Svensbyn. Man beslöt därför att vidga hembygdsbegreppet till att gälla hela Piteå kommun.

– Det gör att vårt engagemang i projektet fått en väldigt annorlunda ingång, berättar Brith Fäldt, ordförande i Svensby Hembygdsförening.

Som ett konkret resultat av projektet kommer deltagarna nästa sommar att erbjudas sommarjobb inom kommunen för att producera en film om smultronställen i Piteå. Tanken är att ungdomarna ska intervjua vanliga piteåbor om vilka platser de vill visa upp för släkt och vänner på besök.

Från vänster: Tova Sydfeldt, Brith Fäldt ordförande i Svensby Hembygdsförening, Julia Lundberg och Lisa Stare.
Foto: Viktoria Hallberg.

Anundsjö Hembygdsförening

Anundsjö hembygdsgård ligger i Bredbyn, en tätort cirka 40 kilometer nordväst om Örnsköldsvik i Ångermanland. Anundsjö Hembygdsförening bildades 1937. I Bredbyn bor idag cirka 1100 människor. För att komma igång och hitta intresserade ungdomar tog man kontakt med skolan i Bredbyn, men även med fritidsgårdens personal och man ringde även runt till bekanta. Nästa steg var att bjuda in till regelbundna grillkvällar under sommaren i samband med att hembygdsgården höll kvällsöppet. En del av de ungdomar som dök upp på grillkvällarna blev sedan deltagare i projektet. En grupp föreningsmedlemmar och ungdomarna träffades därefter några gånger på hembygdsgården och sen gjorde

man tillsammans ett antal utflykter i landskapet.

Att vara med och genomföra projektet kändes viktigt, menar Åke Ottosson som är ordförande i Anundsjö Hembygdsförening:

– Det här kändes som något nytt och fräscht som vi gärna ville prova. Vi har ju också samarbete med skolan sedan tidigare.

För att genomföra det hela utsåg man en grupp som samrådde om utformningen och man bestämde antalet träffar i samråd med studieförbundet Vuxenskolan. Två av föreningsmedlemmarna hade nyligen genomfört en högskoleutbildning i naturguidning och gav värdefulla bidrag under kursens gång. Som ett resultat hoppas man att projektet ger arbetstillfällen för ungdomarna i framtiden.

Unga hembygdsambassadörer och medlemmar i Anundsjö Hembygdsförening tar del av fakta och skrönor ur bygdens historia. Foto: Mona-Lisa Mårtensson.

Vårby-Fittja Hembygdsförening

Hembygdsföreningen i Vårby Fittja har växt fram som ett resultat av de lokala miljöstriderna på 1970-talet, när miljonprogrammets bostäder uppfördes. Vårby Fittja utgör delar av Stockholms södra förorter. I området bor cirka 15 000 människor. Cirka 30 procent är flyktingar och invandrare från andra länder. Föreningen hade tidigare gjort en inventering av fornlämningar i området och upptäckt att dessa inte vårdades särskilt väl av kommunen.

– Med lite mer kunskap om bygdens historia kanske vi kunde vinna lite unga till föreningen, men också minska förstörelsen i området, förklarade Helene Müller, ordförande i Vårby-Fittja Hembygdsförening.

Kontakt togs med fritidsgården i Vårbygård som hade fått i uppdrag av kommunen att arrangera en ”kulturmånad” under september. Kontakt etablerades också med kommunen. Därefter träffades representanterna för hembygdsföreningen, kommunens ungdomsansvarige och fritidsgårdens personal. Direkt upptäckte man möjligheterna i att samordna sina projekt och ett fruktbart samarbete kom igång.

Graciela Saavedra Pizarro
Berättar om en favoritplats
i ett skogsparti invid Vårby
centrum.

– Vi kallar den här platsen
Manzara som betyder utsikt.
Här brukar vi ofta träffas.
Det är också platsen för sju
gravar från folkvandringstiden, ca 500 e kr.
Foto: Jonas Robin

Ungdomarna som deltog valde ut varsitt fornlämningsområde och fick lära sig platsernas historia och utveckling. De tre som fullföljde projektet är nu diplomerade hembygdsambassadörer och en ny grupp står på tur att utbildas. Förutom att ungdomarna kan mycket mer om sin hembygd idag än tidigare och nu även kan berätta om den för andra, gjorde några av dem en film om hur de upplever Vårby. En idé som ungdomarna själva väckte och nu driver är att få möjlighet att arbeta med caféverksamhet i en gammal rivningshotad kulturbyggnad i anslutning till Spendrupsbryggeriet i området.

Göinge Hembygdsförening

Göinge Hembygdsförening började sin verksamhet 1916. Göinge är en häradsbygd i nordöstra Skåne som gränsar till Småland. Området är känt framför allt som tillhåll för upprorsmännen snapphanarna under medeltiden. Det är uppdelat i västra och östra Göinge. Här bor cirka 15 000 personer.

– Vi har precis kommit igång i Göinge, berättar Sven Jensén, föreningens ordförande.

Sven Jensén, ordförande i Göinge Hembygdsförening och blivande hembygdsambassadörer besöker ett övergivet diabasbrott.
Foto: Gun Larsson.

Det är främst via kontakter med kommunen, arbetsförmedlingen och skolan som man kommit i kontakt med intresserade ungdomar. Hembygdsföreningen ordnade helt enkelt en träff på skolan med en intresserad lärare och ett antal ungdomar. Det bjöds på fika och idén presenterades. Bland annat var det fem killar som just nu går en stenhuggeriutbildning på orten, som gärna ville vara med.

– Jag tror vi kan få ihop 8–10 intresserade som vill bli unga hembygdsambassadörer. Åldern varierar, men de är mellan 17 och 23 år ungefär, säger Sven Jensén.

Så tyckte vi som var med

Skogen och naturen utgör en stor inspirationskälla och innehåller platser man gärna vill värna om menar flera av de ungdomar som deltagit i projektet.

– Hembygd för mig är i skogen med min häst, säger Lisa, en av deltagarna och Julia berättar:

– Ursberget som jag lekte på då jag var liten representerar hembygd för mig.

De unga blivande hembygdsambassadörerna fick möjlighet att under en gemensam studiedag träffas tillsammans i Stockholm i Hembygdsförbundets lokaler. Förutom att lära känna varandra fanns en presentation och en utomhusövning i naturvägledning på programmet. De fick öva på att identifiera och välja ut upplevelsevärden i ett parkområde och därefter förmedla detta till varandra.

En av deltagarna från Svensby Hembygdsförening uttryckte sig så här efter besöket i Vårby Fittja:

– Det var intressant att se hur någon annans hembygd såg ut, hur stor skillnad det kan vara men ändå samma sak med platser som vi kallar för hemma.

Anton från Anundsjö är förtjust i hembygdsgården i Bredbyn.

– Den är liksom det jag känner som hembygd för att där finns massor av saker från omkring Anundsjö, säger Anton.

Och Grim som bor i Kubbe, en av byarna i Anundsjö socken, tycker att Kubbe är hembygd ”för att jag bor där”.

– Jag deltog i projektet eftersom jag älskar att vara utomhus, säger Lisa från Piteå.

– Hembygdsrörelsen förvaltar stora kunskaper om lokalsamhällets historia och inom organisationen finns ett fantastiskt engagemang för att förmedla detta kulturarv till nya generationer inför framtiden, säger Viktoria Hallberg som är projektledare för Ung Hembygdsambassadör, och hon fortsätter:

– Inte minst lever här folkrörelse- och folkbildningstraditionen som påverkat hela 1900-talets samhällsutveckling. Jag tror att de här värdena behöver en renässans idag och att många unga efterfrågar just det som hembygdsrörelsen står för.

Blivande unga hembygdsambassadörer övar presentations-teknik. Foto: Viktoria Hallberg

Foto: Ewa Bergdahl

Reflektioner

De deltagande föreningarna har som framgår ovan arbetat lite olika, men den gemensamma nämnaren har varit viljan att samarbeta med ungdomar och introducera dem i bygdens historia. De tilldelade projektmedlen har täckt föreningarnas direkta kostnader som bussbiljetter, fika, inköp av kartor med mera. Det har heller inte varit alltför arbetsbelastande att genomföra utbildningarna med ungdomarna. Antalet arbetstimmar som man lagt ner varierar förstås. Likaså hur många föreningsmedlemmar som har deltagit och förmedlat kunskaper om bygden till ungdomarna.

Kontakterna med kommunerna och med de lokala arbetsförmedlingarna har varit viktiga men

även kontakterna med skolor och fritidsgårdar. På mindre orter är det oftast lättare att ta personliga kontakter eftersom man känner varandra. Det kan även vara en god idé att som i Vårby Fittja haka på ett annat redan befintligt kommunalt ungdomsprojekt och driva projekten tillsammans.

En viktig aspekt för ungdomarna som bor i mindre orter är möjligheterna till framtida arbetstillfällen. Flera av deltagarna betonar detta.

– Jag kan använda mina nya kunskaper i redovisningar i skolan, säger Grim som fortfarande går på högstadiet och Julia lägger till:

– Jag hoppas att jag kan få visa andra Piteåbygden, både folk som bor här och turister. Jag skulle vilja vara med och utveckla vår hembygd.

– Jag skulle jättegärna vilja arbeta som guide, säger Lisa.

Även hembygdsföreningarna har haft detta i åtanke när man engagerat sig i projektet. I Anundsjö såg man till exempel att det skulle kunna bildas en guidegrupp i förlängningen av projektet, där det skulle kunna bli en naturlig övergång från äldre till yngre krafter.

Hittills har nio ungdomar blivit utsedda till ambassadörer för sina lokala hembygder. De är entusiastiska och engagerade och de vet nu lite mer än tidigare om sina hemtrakter och de kan berätta för andra om sina platser. De har också fått en ökad säkerhet i att röra sig ute i skog och mark och lärt sig känna igen spåren av äldre tiders liv. Det som startade lite försiktigt och trevande under våren har fallit ut så positivt att Sveriges Hembygdsförbund nu sökt och fått beviljat ytterligare medel från Svenskt Friluftsliv för att kunna utvidga projektet under 2014 och därmed kunna erbjuda ett större antal hembygdsföreningar möjlighet att delta. Intresset är stort. Flera föreningar har redan anmält sig för att delta under 2014.

Hembygdsrörelsen består av cirka 2000 självständiga och aktiva lokala föreningar. Om vi rent hypotetiskt tänker oss att minst tre ungdomar från 10 procent av föreningarna utbildar sig till unga hembygdsambassadörer under de närmaste åren så blir det faktiskt 600 unga hembygdsambassadörer som är engagerade på sina lokala orter! Det är ett avsevärt antal, men alls inte omöjligt att uppnå.

För hur var det nu med vår historia? Hembygdsrörelsen var ju kring förra sekelskiftet en kraftfull opinionsbildande rörelse som engagerade hundratusentals unga människor för en bättre framtid. Då var det den allt snabbare industrialiseringsprocessen som hotade hembygderna. För

Gällivare hembygdsförening har anlagt en drygt fyra mil lång vandringsled genom fascinerande natur- och kulturlandskap.
Foto: Georg Fabricius.

Fikapaus vid Anga prästänge på Gotland.
Foto: Viktoria Hallberg.

Slåtter på gammalt vis i Abborrträsk. Gällivare hembygdsförening. Foto: Georg Fabricius.

hundra år sedan gick utvecklingen väldigt fort. Många människor ändrade under kort tid sina levnadsvanor när de flyttade in till städerna. Idag är vi tre gånger så många invånare som för hundra år sedan och det pågår en motsvarande hastig exploatering av landskapet med ökad påverkan både på skog, vatten och jordbruk. "Hotbilden" är både lokal och global. Det lokala landskapet förändras ständigt, men det finns alltid risk för att förändringarna är ensidiga och utarmar landskapet och dess mångfald. Samtidigt är vi medvetna om att de allomfattande förändringar i klimatet som människan har åstadkommit under den senaste perioden i jordens historia måste lösas globalt. Medlemmarna i hembygdsrörelsen har under hela 1900-talet liksom idag varit engagerade i miljöfrågor och framtidsvisioner. Men för några decennier sedan hette det inte miljöfrågor eller klimathot utan landskapsvård och naturskydd.

Det är viktigt att vi förstår hur vi kan relatera hembygdsfrågorna just till de frågor som är dagsaktuella och som engagerar både äldre och unga människor idag. Framför allt handlar frågor som rör hembygden om allas vår framtid. Det är ju de unga idag som ska förvalta och förhoppningsvis även förbättra framtidens värld. Kanske är det inte de omfattande föremålssamlingarna som finns i hembygdsgårdarna som behöver prioriteras, även om både samlingarna och de många kulturhistoriska byggnaderna är viktiga att ta hand om och vårda. Frågor som nu kallar på lösningar är även hur vi kan använda våra naturresurser på ett klokt och hållbart sätt, hur vi till exempel kan bruka och vårda skog och mark, luft och vatten för att vi ska kunna lämna över dem i gott skick

till nästkommande generationer. Detta handlar om hur vi bygger och planerar våra samhällen och våra hembygder.

Hembygdsrörelsen var vid förra sekelskiftet en betydelsefull politisk kraft. När Karl-Erik Forsslund mobiliserade ungdomen för hundra år sedan mot förstörelsen av "hembygden" var det en lika politisk handling som när unga och gamla människor idag enar sig i försvar av sin hembygd och går man ur huse för att protestera mot kortsiktig och förödande exploatering av landskapet som exempelvis vid mineralprospekteringar.

Det handlar om hoten mot våra hembygder och våra landskap, men också om hur dessa kan utvecklas och hur en långsiktigt hållbar försörjning kan skapas. I en levande folkrörelse pågår ständigt diskussionen om rörelsens uppgifter och mål. Det är därför nyttigt att blicka bakåt och se vad som tidigare sagts.

1983 diskuterades hembygdsrörelsens vägval i Bygd & Naturs årsbok. Där avslutar Rune Ruhnbo och Josef Rydén sin artikel med följande uppmaning:

"In med:

Ett hembygdspolitiskt engagemang.

Ansvar för hela vår livsmiljö.

Viljan att slåss mot kortsiktiga ekonomiska intressen.

Förmåga till samarbete.

En generösare hembygdskänsla."

Kanske är det dags att återerövra den opinionsbildande positionen och i kraft av vår storlek delta i samhällsdebatten och i arbetet med att forma det goda samhället. Hembygden är ju där vi står här och nu och det är den plats varifrån vi förhoppningsvis tillitsfullt blickar in mot framtiden.

När vi talar om "hembygden" måste vi göra det även i termer av miljö, skog, landskap, frisk luft, rent vatten och naturupplevelser. Den hembygden delar vi alla med varandra. Låt oss därför engagera alla unga människor i detta arbete!

Foto: KGZ Fougstedt

Kom igång!

Projektet innebär huvudsakligen att hembygdsföreningen genomför en studiecirkel tillsammans med intresserade ungdomar. Förslag till studieplan och litteratur finns redan och under 2014 finns även ett bidrag för kostnadstäckning. På många håll kan även studieförbund bidra med sin kompetens och kanske även med lokaler om det behövs. Många av dessa erbjuder också en studiecirkelledarutbildning.

→ Det är bra att utse en ansvarig arbetsgrupp för projektet inom föreningen. Ungdomar kan rekryteras via personliga kontakter, skolan, ungdomsgårdarna, genom ungdomsorganisationer eller andra kanaler. En lämplig grupp kan vara fem till tio ungdomar mellan 16 och 25 år. Sveriges Hembygdsförbund har tagit fram en liten presentations-

folder för egen utskrift för att underlätta kontakten både med ungdomar och med eventuella samarbetsparter.

www.hembygd.se/hembygdsambassador

→ En fördel är att i ett tidigt skede kontakta kommun, turistkontor, länsstyrelse, lokalt näringsliv med flera och informera om projektet och samtidigt undersöka vilka möjligheter som finns för samverkan och för ekonomiska bidrag eller sponsring.

→ När studiecirkeln väl kommit igång är det viktigt att lyssna på och stödja de ungdomar som vill vara med så att genomförandet sker med hänsyn till deltagarna så långt som möjligt. Ett lämpligt upplägg kan vara att ses fyra eller fem gånger under cirka två timmar, samt två heldagar i fält med övningar.

➔ Hembygdsföreningen kan förbereda studie-
cirkeln genom att ta fram lämpligt material
ur arkiven. Tänk på att försöka dokumentera
arbetet i text och bild och samla reflektio-
ner, citat och erfarenheter. Det är viktigt
att kunna redovisa projekt som man fått
ekonomiska bidrag för och även att kunna
berätta om verksamheten för medlemmarna
i årsredovisningen.

➔ Under 2014 eller så länge projektet pågår
arrangerar Sveriges Hembygdsförbund en
gemensam kursdag i Stockholm för alla
kursdeltagare samt några vuxna represen-
tanter från varje deltagande förening.

➔ Examination innebär att de deltagande
ungdomarna guidar en valfri grupp med
besökare längs den vandring man har för-
berett. Det kan vara en skolklass, personalen

på ett företag, intresserade privatpersoner
eller varför inte politikerna i kommunfull-
mäktige? Varje deltagare bör guida under
cirka 20 minuter och kunna uppvisa sina
nyvunna förmågor.

➔ De deltagande ungdomarna kan få ett
diplom efter avslutad kurs och examination,
i samråd med Sveriges Hembygdsförbund.

PROJEKTET PÅ WEBBEN

Här hittar du en kort presentation av projek-
tet, kontaktuppgifter, studieplan, presenta-
tionsfolder, projektplan och länkar.

www.hembygd.se/hembygdsambassador

Bilderna kommer från projektet
Hembygd – Någonstans i Sverige.
Foto: Jerker Andersson

Referenser

Den industriella utvecklingen och hembygdsvården. Alvar Silow.
Ur: Bygd och Natur, 1924.

Hembygd – Någonstans i Sverige. En intervju- och reportagebok om ungas syn på sin hembygd. Annica Carlsson Bergdahl & Jerker Andersson. Carlssons bokförlag, 2012.

Ju förr desto bättre – Kulturarvet som resurs för en hållbar framtid. SBN:s skriftserie nummer 23. Red: Anna Westman och Håkan Tunón. Centrum för biologisk mångfald, 2009.

Landskap åt alla. Ett studiematerial om landskapskonventionen. Anna Lihammer. Riksantikvarieämbetet, 2012.

Natursyn i förändring. Ingela M B Wiman. Ur: MEDSOLS – Framtidstankar för hembygden. Sveriges Hembygdsförbund, 1988.

Rörelser i det förflutna. Annika Altzén. Ur: Idéer om hembygden. Utmaningar för en folkrörelse med lokalsamhället i fokus i en globaliserad värld. Redaktörer: Peter Aronsson & Annika Sandén. Tema Kultur och Samhälle, 2007:4.

Rörelsens rötter. Josef Rydén. Ur: Återblickar. Samfundet för hembygdsvård 75 år. Bygd och natur, 1991.

Saknar hembygdsrörelsen en målsättning? Rune Ruhnbro & Josef Rydén. Ur: Synvinklar. Idéer och infall till hembygdsarbetet nu och i framtiden. Riksförbundet för hembygdsvård, 1983.

Skapa sammanhang. Naturvägledning som lärande för hållbar utveckling. Korta essäer och reflektioner kring naturvägledning. Cecilia Bertilsson & Pella Larsson Thiel, redaktörer. Centrum för Naturvägledning, 2012.

Att känna sitt hemma

**Ung Hembygdsambassadör – ett ungdomsprojekt inom
Sveriges Hembygdsförbund**

Hur kan en hembygdsförening stödja ungas engagemang i hembygdens landskap? I denna inspirationsskrift presenteras hur en hembygdsförening och en grupp ungdomar kan arbeta med hembygdens landskap och dess natur- och kulturarv, med friluftsliv och värdskap.

Projektet Ung Hembygdasambassadör syftar till att öka ungdomarnas kännedom om hembygdens landskap, ge dem trygghet i ledarskap och friluftsliv samt att öka deras erfarenhet av föreningsliv och lokal demokrati. Efter avslutad utbildning blir ungdomarna diplomerade hembygdsambassadörer och kan anlitas som guider eller värdar inom till exempel turism och konferens.

Under 2013 deltog fyra hembygdsföreningar och nu inbjuds fler intresserade att utbilda sina hembygders unga hembygdsambassadörer!

www.hembygd.se/hembygdsambassador

